

ראשי מפא"י החליטו שכדאי להצילם

להשחיר את הדתים כדי להשכיח את בזיונה בכאר-שבע? האם קיימת פרשה נעלמת ומסעירה, שרצו לחפות עליה (ראה עמוד 7)? האם רוצה מפא"י להוריד את מחיר הדתים בענייני המימשל הצבאי, הטלביזיה, חוק לשון-הרע או מחקר-האטום-לצורכי-שלום?
עוד באותו יום פירסם פרס הכחשה מזוהרת, מגוחכת בתוכנה. טען הוא: פרי אמנם פנה אליו וביקש עצה, אך רק אחרי שכבר נמסר העניין למשטרה. אם כן, מדוע היה בכלל צורך בעצה כלשהי? ומדוע יעץ לו פרס לפנות למשטרה?

מחיר מלה טובה אחת

בעוד ששר אחד בממשלת-הצללים השתרבב בצד זה של הפרשה, השתרבב שר-צללים אחר, בצורה מתמיהה עוד הרבה יותר, בצד אחר. טדי קולק נאלץ להסביר מדוע המליץ בפני רפאל להעסיק את גור, האיש שנועד למלא תפקיד כה מרכזי בפרשת-שפיגל.
טען קולק: הוא ביקש מרפאל רק לקבל את גור לשיחה, מפני שגור ידוע כמבצע מעולה. הכריז קולק, בנסיגון הומוריסטי שלא הצחיק איש: „בעצמי לא ידעתי כמה גדולה השפעתו במדינה. אמרתי על שלמה גור מלה טובה אחת למר יצחק רפאל. בדרך אגב, בעת ארוחת-צהריים חגיגית.“

חישב למחרת היום שבתי טבת, כתב הארץ ואיש-חסותו של שמעון פרס: „מלה טובה של טדי קולק שחה ראיון של חמש דקות עם יצחק רפאל, השחה עיסקה בת שלושים מיליון לירות!“

מאותו רגע היה מונח צל כבד על טדי קולק. אך גם זה אופייני למדינת ישראל: לצל זה לא היתה שום משמעות. איש לא חלם כי עוזרו של דויד בן-גוריון חייב לתת הסבר ענייני יותר על חלקו בפרשה.

רק דבר אחד ברור: עבודות המיליונים (המלחמת שוחד של מיליונים) אינן כפופות לניירות. יש ניירות, מיכרזים, נוהלים — אך זה רק למען הציבור. ההכרעות האמיתיות מתקבלות בצורה אחרת — בשיחה של שני עסקנים, ליד שולחן ערוך, אישם בפגישה כאילו-מיקרית.

היום החמישי היה יום ההשתוללות הגדולה של שפירא ואנשיו. שוב לא האמינו להבהטחות בן-גוריון. מול הגילויים על חלקו של פרס וטענותיו של טדי קולק, נאלצו להסיק כי מפא"י כולה פועלת נגדם.

על כן הופיעה בראש מעריב באותו יום כותרת צעקנית, מפי המפד"ל: „לא נהסס לגרום למשבר ממשלתי“ המפלגה כינסה אסיפה סוערת של הצמרת, איימה במשפטים נגד המשמיצים, הניחה את גורל הממשלה על כף המאזניים.

הם פנו אל בן-גוריון ואל שר-המשטרה בשלוש שאלות נרגזות:
● מדוע מסרה המשטרה לממונים על שפיגל את הידיעה על מעצרו רק אחרי שנעצר,

צעיר תל-אביבי מצייד סיסמה נגד רפאל בשער הרבנות

ולא לפני כן, כפי שנעשה בשעת מעצרו של זלמן מילשטיין, מנהל שרות התעסוקה?
● למה המליץ טדי קולק על שלמה גור?
● כיצד זה לא העיר שמעון פרס את אוזני סגן שר-הבריאות על החשד נגד שפיגל, כש פרי מסר לו על כך? („כפי שזה מקובל בין שותפים מפלגתיים!“ הוסיפו אנשי המפד"ל).

היתה זאת חוצפה עלאית. כי באותו רגע רחב בציבור כולו החשד המובן-מאליו, כי דחא הממונים על שפיגל אירגנו את העיסקות. להזהיר אותם, פירושו היה להביא מראש לטישטוש כזה העקבות, ליצירת אליבי, להעלמת המיסמכים, לסיכול החקירה.

אילו הוזהרה המפד"ל, לא היה שפיגל ממשיך במגעיו, לא היה מטיל על קרובו לקבל את שטרות-השוחד המסומנים, לא היה משאיר בכספת את עשרת אלפי הלירות שכבר שולמו על-ידי הקבלן הירושלמי אמנון יושע.

שאלה של חסינות

אולם כל זה היה מגוחך רק אילו היה באמת רצון למצות את החקירה, להביא את האחראים בדרג עליון לדיו. מכיון שמפא"י הסכימה מראש שלא לעשות זאת, לא היה איום המפד"ל מגוחך.

בינתיים קדרו שמי הדתיים עוד יותר. ושוב גרם לכך שלמה גור, באמצעות יאיר קוטלר.
ברגע שהרגיש גור, בעל האינטואיציה הטובה והקשרים המצויינים, כי מפא"י עומדת

שלמה גור ומשמאל ויהודה יראוני-הם מצביעים על רפאל

להתפשר עם המפד"ל על חשבוננו, החליט להטמין מוקש נוסף. קוטלר שוב נכנס לפעולה. ביום הששי פירסם הארץ, בעמוד הראשון, ידיעה מרעישה נוספת: „נתגלו מיסמכים המעידים כי יצחק רפאל ידע על פרשת התרומות בעניין בית-החולים... המיסמכים, המכילים סימנים ברורים כי סגן שר-הבריאות ידע על פרשת התרומות הגדולה בה היה מעורב נאמנו, שפיגל, הוחרמו על-ידי המשטרה במשרד-הבריאות בירושלים.“

קוטלר טען, כי הדבר אושר לו על-ידי „מקורות מוסמכים ביותר במטה הארצי של המשטרה“. המקורות אמרו: „כל זמן שקיימת חסינות להברי-הכנסת אין לדבר על הסתע פות חקירה, והתיק יישאר בהיקפו הנוכחי. אם מר יצחק רפאל לא היה נהנה מהחסינות, הוא היה נדרש לבוא לחקירה משטרתית.“ היתה זאת הודעה הגיונית מאוד מפי קצין משטרה ישר, שאינו עוסק בפוליטיקה, אלא בחקירת פשע.

זה לא היה עדיין הכל. קוטלר התלבש על הודעת רפאל בעניין פגישת חמש הדקות, השיג מגור הודעה מפורשת שהפגישה ארכה כשעה, וכי נכחו בה ראשי המשרד, כולל שפיגל. גור גם סיפק רשימת הנושאים שנדונו, שהוכיחה כי הפגישה כלל לא יכלה להסתיים בפחות משעה. בשיחה עם קוטלר אישר מלא-מקום מנהל משרד-הבריאות, הדי"ר יהושע כהן, כי היה נוכח בפגישה. גם הוא ציין את הנושאים המקצועיים החשובים שנדונו בפגישה, קבע בפירוש כי זו ארכה יותר מחמש דקות. „אולי עשר דקות“, אמר. „כן, אולי יותר...“

די"ר כהן, שידע על מה נלחם הבוס שלו, רפאל, נוהר בדבריו. אולם הוא לא רצה להכחיש או לסלק את האמת. על-כן, כאשר נשאל אם גור היה שבע-רצון מאותה שיחה עם רפאל, השיב: „כן. הוא היה שבע-רצון מהשיחה. הוא ראה שאנו מעוניינים בו. אמרנו לו שארבעה אחוזים בעד פיקוח, כפי שביקש, נראה סכום גבוה...“

למעשה אושרו כל טענותיו של גור, וסגן-השר נתפס בצורה זו בשקר ברור.

הצהרה לכבוד שבת

רפאל עצמו, שרואיין על-ידי קוטלר טלפונית, מאוחר בלילה, הכחיש תחילה ששפיגל נכח באותה פגישה. אך משראה כי קוטלר מתעקש, אמר: „אלך לבדוק בלוח“ — כאילו לא עלה כלל על דעתו, עד לאותו רגע, לברר נקודה מכרעת זו. הוא בירר בלוח, וכאשר חזר ושאל קוטלר אם נכח שפיגל, לא נתן רפאל תשובה.

אולם בינתיים הסתובבו גלגלי-השיניים של המיטטר. התוצאות לא אחרו לבוא. ביום החמישי בערב עוד פנו העתונאים אל דובר-המשטרה, שאלוהו אם נכון שבידי המשטרה מסמכים מרשיעים נגד רפאל. השיב הדובר, בצדק: אין המשטרה רגילה להודיע, באמצע החקירה, אם יש או אין בידיה מיסמכים.
כך חשב הדובר. הסתבר שלא כל שוטרי ישראל חשבו כך.
כי למחרת היום פירסם המפקח-הכללי את אחת ההצהרות המזוהרות ביותר בתולדות המשטרה בכל הארצות.
החקירה היתה עדיין בעיצומה, לפחות רשמית. עשרות מן הנוגעים בדבר לא נחקרו כלל, אם מפאת חסינותם, אם משיקולים מפלגתיים. בשלב כזה דואגת כל משטרה להעלים את מצב הממצאים שבידיה, כדי למנוע מהנאשמים כל ידיעה מוסמכת, שתאפשר להם לבנות אליבי.

והנה פירסם המפקח-הכללי כי „אין שום מיסמך נגד רפאל בידי המשטרה“. יותר מזה: בהצהרה, שוכחה שוב לכותרות ראשיות, מסר למעשה תעודת-ידיעה לטגן שר-הבריאות המחוסן, שלא נחקר כלל — אף שהוא הממונה הישיר על החשוד, ושכמה מן הנאשמים האשימו אותו בפירוש. בעדות המרכזיות המצוייה בתיק המשטרה, זו של האדריכל משה זרחי, נאמר בפירוש כי יראוני, מתוך השוחד, הודיע לו שהדבר נעשה באמצעות שפיגל, ובידיעת רפאל.

כל סמל-הקירות יודע כי אים שהוזכר בצורה כזאת בעדות, יש לפתוח נגדו בחקירה ולגבות ממנו עדות.

ולם הכרזת המפקח-הכללי היתה רק כדי להרגיע את הדתים לקראת השבת, לאפ"שר להם לאכול את הטשולנט בתיאבון הרגיל. ביום הראשון באה תעודה קבועה יותר, בצורת מכתב רישמי מטעם שר-המשטרה וחבר צמרת מפא"י. בכור שיטרת, שלבן היה עדיין טוב מחתונת בנו שנשא אשה ביום החמישי, כתב ליצחק רפאל, כי „אחרי בירור אני מודיע לך שאין כל מיסמך כזה בידי המשטרה.“
אולם קולטר נשאר איתן בדעתו: קצין גבוה אמר לו שאמנם קיים מיסמך כזה בידי המשטרה — או לפחות היה בשעה שדיבר עמו.

השותקים כמו דגים

אחרי כל זאת, יכול היה משה חיים שפירא — אשר במישרו ובמפלגתו נתגלתה פרשת השחיתות המאירה ביותר מאז קום המדינה — להכריז באותו יום ראשון: „השתכנעתי למעלה מכל ספק, אחרי שחקרתי בעצמי בעניין זה, כי מפלגתי אינה קשורה בכל צורה שהיא עם פרשת שפיגל.“
הוא אף מצא לנכון לציין, כי הורה לדוברי מפלגתו להימנע מלהגדר להיכוחים מעל דפי העתונים בפרשת שפיגל, ולהשאיר את בירורה הסופי והמוחלט בידי המשטרה ובידי בית-המשפט.
הוא ידע: על המשטרה אפשר כבר לסמוך. ואם אין המשטרה מגישה שום חומר — אלא נגד שניים-שלושה דגים קטנים ובינוניים (שאחדים מהם גם ישתקו כמו דגים) — מה יכול לעשות בית-המשפט?